

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslakia vaalipiirijakoa koskevilta osin. Ehdotetulla lailla vahvistettaisiin maan jakaminen eduskuntavaaleja varten vähintään yhdeksään ja enintään viiteentoista vaalipiiriin. Tämän lisäksi Ahvenanmaan maakunta muodostaisi edelleen oman vaalipiirinsä.

Voimassa olevassa perustuslaissa Manner-Suomen vaalipiirien lukumäärän alarajaksi on säädetty 12 ja ylärajaksi 18. Ehdotettavalla lakimuutoksella siten alennettaisiin sekä ala- että ylärajaa kolmella vaalipiirillä. Voimassa olevan vaalilain mukaan vaalipiirejä on Manner-Suomessa 12.

Perustuslain asettamilla vaatimuksilla vaalipiirien lukumäärästä turvattaisiin yhtäältä alueellinen edustavuus eduskunnan kokoonpanossa ja toisaalta suhteellisen vaalitavan toteutuminen eduskuntavaaleissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on tullut hyväksytyksi ensimmäisillä vuoden 2027 eduskuntavaalien jälkeisillä valtiopäivillä.

LUONNOS

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Vaalilaki	6
2.2 Vaalipiirien väestöennusteet	8
2.3 Piilevät äänikynnykset	9
2.4 Hallinnollisten aluejakojen kehitys	11
2.5 Vaalipiirijärjestelmistä muissa pohjoismaissa	12
2.5.1 Ruotsi	13
2.5.2 Norja.....	14
2.5.3 Tanska	14
2.5.4 Islanti.....	14
2.6 Nykytilan arviointi	15
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	16
3.1 Keskeiset ehdotukset.....	16
3.2 Pääasialliset vaikutukset.....	16
4 Lausuntopalaute	18
5 Säännöskohtaiset perustelut	18
6 Voimaantulo	19
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUS	21
Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta	21
LIITE	22
RINNAKKAISTEKSTI.....	22
Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta	22

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomen vaalijärjestelmän keskeisistä periaatteista säädetään Suomen perustuslaissa (731/1999). Perustuslain 24 §:ssä säädetään eduskunnan kokoonpanosta ja vaalikaudesta. Perustuslain 25 § koskee eduskuntavaalien toimittamista. Pykälän 1 momentissa säädetään eduskuntavaalien välittömästä, suhteellisesta ja salaisesta luonteesta sekä yhtäläisestä äänioikeudesta. Pykälän 2 momentissa säädetään vaalipiiriin perusteista seuraavasti: ”Eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaantoista vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaa lisäksi oman vaalipiirinsä yhden kansanedustajan valitsemista varten”. Edelleen pykälän 4 momentin mukaan vaalipiireistä säädetään tarkemmin lailla.

Vaalikaudella 2007–2011 hallitus esitti perustuslain 25 §:n muuttamista vaalijärjestelmän laajemman uudistamisen yhteydessä ([HE 7/2010 vp](#)). Kyse oli tuolloin vaalijärjestelmän uudistamisesta siten, että vaalipiirit muodostaisivat vaalien tuloksen laskentaa varten koko maan kattavan vaalialueen. Näin oli tarkoitus parantaa vaalien poliittista suhteellisuutta puuttumatta vaalipiirijakoon eikä esityksessä ehdotettukaan perustuslain 25 §:n 2 momentin muuttamista. Eduskunta hylkäsi lakiehdotukset vaalien jälkeisillä valtiopäivillä (EK 14/2011 vp). Ehdottaessaan lepäämään jätettyjen lakiehdotusten hylkäämistä eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi pitävänsä tärkeänä, että eduskuntavaalijärjestelmä uudistetaan kuluva vaalikauden aikana eduskunnan aikaisempien lausumien mukaisesti vaalijärjestelmän peruseriaatteet säilyttäen (PeVM 2/2011 vp).

Eduskunta hyväksyi maaliskuussa 2013 lain vaalilain 5 ja 11 §:n muuttamisesta siten, että Kymen vaalipiiri ja Etelä-Savon vaalipiiri yhdistettiin uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi sekä Pohjois-Savon vaalipiiri ja Pohjois-Karjalan vaalipiiri uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi ([HE 123/2012 vp](#); EV 18/2013 vp). Manner-Suomen vaalipiirien määräksi on näin muodostunut kaksitoista. Tätä vaalipiirijakoa on sovellettu vuoden 2015 eduskuntavaaleista lähtien.

Vaalikaudella 2011–2015 hallitus antoi esityksen (HE 55/2014 vp) perustuslain 25 §:n muuttamisesta siten, että vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismäärä olisi ollut yhdeksän ja kaksitoista. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen lepäämään vaalien jälkeisille valtiopäiville. Keväällä 2015 valittu eduskunta hylkäsi lepäämään jätetyn lakiehdotuksen.

Perustuslailla tulee olla valtiosäännössä suhteellista pysyvyyttä. Tämän periaatteen mukaan perustuslain muutoksiin on suhtauduttava pidättyvästi. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut asiasta näin: ”Perustuslain muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannäkymien perusteella eikä muutoinkaan niin, että hankkeet olisivat omiaan heikentämään valtiosäännön perusratkaisujen vakautta tai perustuslain asemaa valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana. On toisaalta pidettävä huolta siitä, että perustuslaki antaa oikean kuvan valtiollisen valtakäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista. Perustuslain mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta.” (PeVM 5/2005 vp, s. 2).

1.2 Valmistelu

LUONNOS

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma (*Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023*, s. 215) sisältää kirjauksen vaalijärjestelmän suhteellisuuden parantamisesta: ”Vaalijärjestelmän suhteellisuutta parannetaan valmistelemalla parlamentaarisesti vaalialuemalli sellaisille alueille, joissa piilevä äänikynnys on erityisen korkea. Huomiota kiinnitetään ensisijaisesti Lapin vaalipiiriin, josta pyritään muodostamaan yhteinen laskennallinen vaalialue Pohjois-Pohjanmaan [sic] kanssa, laskentatapana ehdokaskohtainen äänimäärä ja väestöön suhteutettu valittavien edustajien lukumäärä vaalipiireistä. Molemmat vaalipiirit säilyvät itsenäisinä, eikä vaalipiirien rajoja muuteta. Alueellinen identiteetti otetaan huomioon. Lisäksi haetaan vastaavaa toimintatapaa jatkossa sellaisiin vaalipiireihin, joissa kansanedustajamäärä laskee alle kahdeksaan tai alle seitsemään kansanedustajaan. Päätös vaalialuemallista tehdään vuoden 2024 aikana, ja se on tarkoitus ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2031 eduskuntavaaleissa.”

Valtioneuvosto asetti 16.11.2023 parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän, jonka tehtävänä oli hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti valmistella esitys eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuutta parantavaksi vaalialuemenetelmäksi sellaisille alueille, joissa piilevä äänikynnys on erityisen korkea. Loppuraportissaan työryhmän enemmistö esitti jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi. Loppuraportti sisälsi yhden eriävän mielipiteen sekä yhden asiantuntijan lausuman.

Parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän enemmistön ehdotuksen mukaisen hallituksen esitystä valmisteltiin oikeusministeriön 15.1.2026 asettamassa valmisteluryhmässä, jonka tueksi valtioneuvosto asetti 5.2.2026 parlamentaarisen ohjausryhmän. Ohjausryhmä totesi 19.5.2026 kokouksessaan, ettei riittävää yksimielisyyttä hallitusohjelmakirjauksen mukaisen vaalialuemenetelmän edistämiseksi ollut.

Esitys on valmisteltu perustuslain 25 §:n tarkistamista käsitelleen työryhmän mietinnön ([Perustuslain 25 §:n tarkistaminen. Työryhmän ehdotus. Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 26/2013](#)) ja sen perusteella vaalikaudella 2011–2015 annetun hallituksen esityksen (HE 55/2014 vp) pohjalta oikeusministeriössä sen jälkeen, kun parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän enemmistön ehdotuksen mukaisen hallituksen esityksen valmistelun edistämiseksi ei parlamentaarissa ohjausryhmässä saavutettu riittävää yksimielisyyttä. Ehdotus perustuu ohjausryhmän jäsenten piirissä käytyihin keskusteluihin eri sääntelyvaihtoehdoista.

2 Nykytila ja sen arviointi

Eduskuntavaalijärjestelmän peruseriaatteet ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuonna 1906 toteutetusta eduskuntauudistuksesta lähtien. Nykyiset perustuslain 25 §:n säännökset vaalipiirijaosta palautuvat siten vuoden 1906 valtiopäiväjärjestykseen (VJ), jonka mukaan maan tuli olla jaettuna vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaantoista vaalipiiriin. Lisäksi oli mahdollista muodostaa vaalipiirejä ainoastaan yhden edustajan valitsemista varten, jos paikallisolot vaativat poikkeusta suhteellisesta vaalitivasta (VJ 4 §). Tuolloin vaalilaissa säädettiinkin, että yhdestä kihlakunnasta muodostuvasta Lapin vaalipiiristä valittiin yksi edustaja. Ahvenanmaa kuului tuolloin Turun eteläiseen vaalipiiriin ilman erityisasemaa ja omaa edustajaa, jonka se sai vasta vuoden 1948 eduskuntavaaleihin.

Vuoden 1906 valtiopäiväjärjestyksen säännökset vaalipiireistä siirrettiin muuttamattomina vuoden 1928 valtiopäiväjärjestykseen, jossa ne säilyivät sellaisinaan perustuslain kokonaisuudistukseen asti. Vuoden 2000 kokonaisuudistuksessa perustuslain 25 §:n säännökset vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismääristä säilyivät ennallaan, mutta valtiopäiväjärjestyksen 4 §:n 2 momentissa säädetty mahdollisuus poiketa suhteellisesta vaalitivasta rajattiin koskemaan vain Ahvenanmaata. Vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismäärää koskevaan säännökseen lisättiin

LUONNOS

myös määre ”Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella” ([HE 1/1998 vp](#)). Perustuslain esitöiden mukaan lähtökohtana on sellainen vaalipiirijako, joka kokonaisuutena täyttää perustuslaissa asetetun vaalien suhteellisuuden vaatimukset ja takaa vaalijärjestelmän samankaltaisen toiminnan koko maassa. Lisäksi vaalipiiriin tulee turvata poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteutuminen ([HE 1/1998 vp](#) , s. 81/II).

Suhteellisuuden käytännön toteutumisesta eduskuntavaaleissa on keskusteltu vuoden 1906 vaaliuudistuksesta lähtien. Vuonna 1998 eduskunta edellytti perustuslakivaliokunnan lausumachdotuksen pohjalta (PeVM 5/1998 vp, PeVM 10/1998 vp) kahteen otteeseen, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 89/1998 vp ja EV 262/1998 vp).

Kuluvalla vuosituhanalla vaalien suhteellisuuden kehittämistä on selvittänyt Vaalitoimikunta 2000 (KM 2001:8), Kansanvalta 2007 -toimikunta (KM 2005:1) ja Vaalialuetoimikunta (KM 2008:2), jonka ehdotuksen pohjalta hallitus antoi eduskunnalle jo edellä mainitun esityksen laeiksi Suomen perustuslain 25 §:n, vaalilain ja puoluelain 9 §:n muuttamisesta ([HE 7/2010 vp](#)). Ehdottaessaan esityksen hylkäämistä vaalien jälkeen vuoden 2011 valtiopäivillä perustuslakivaliokunta piti tärkeänä, että eduskuntavaalijärjestelmä uudistetaan kuluva vaalikauden aikana edellä mainittujen eduskunnan lausumien mukaisesti Suomen vaalijärjestelmän peruseriaatteet säilyttäen.

Hylätessään vaalikaudelle 2015–2019 lepäämään jätetyn lakiehdotuksen perustuslain 25 §:n muuttamisesta eduskunta jätti lausuman, jonka mukaan ”Eduskunta edellyttää, että suomalaisen vaalijärjestelmän kehittämiseksi ja vaalilainsäädännön uudistamiseksi käynnistetään parlamentaarinen valmistelu, jossa otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotot. Eduskunta painottaa, että valmistelun tulee olla avointa ja siinä tulee laaja-alaisesti ja ennakkoluulottomasti selvittää erilaisia vaihtoehtoja, joilla parhaiten voidaan lisätä vaalijärjestelmämme toimivuutta ja nostaa äänestysaktiivisuutta, parantaa vaalien suhteellisuutta, pienentää ns. piilevää äänikynnystä ja turvata alueellinen edustavuus.” (EK 14/2015 vp — LJL 1/2015 vp, s 1).

Eduskunnan lausumaan viitaten perustuslakivaliokunta totesi vuonna 2019 (PeVL 2/2019 vp, s. 3) seuraavaa: ”Perustuslakivaliokunta on useaan otteeseen käsitellyt suomalaiseen vaalijärjestelmään sisältyviä ongelmia (kootusti PeVM 4/2015 vp, ks. myös PeVL 22/2018 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta korostaa edelleen eduskuntavaalien poliittisen suhteellisuuden turvaamista ja ns. piilevän äänikynnyksen alentamista niin, että jokaisen äänestäjän äänellä on vaaleissa mahdollisimman yhtäläinen painoarvo. Samalla valiokunta haluaa korostaa, että suomalaiseen vaalijärjestelmään kuuluu suhteellisuuden lisäksi olennaisena periaatteena alueellisen edustavuuden turvaaminen. Vaalijärjestelmän kehittämisessä ja uudistamisessa tulee kiinnittää huomiota suhteellisuuden lisäksi myös alueellisen edustavuuden riittävään toteutumiseen (ks. PeVM 4/2015 vp, s. 4)”.

Lausunnossaan PeVL 27/2020 vp s. 3 perustuslakivaliokunta totesi, että koska asiaa oli määrä käsitellä parlamentaarisessa vaalityöryhmässä 2019–2022, vuoden 2015 lausuma ei enää ollut tarpeellinen ja se voitiin poistaa. Sanottu parlamentaarinen työryhmä julkaisi loppuraporttinsa 9.2.2022 jossa se linjauksenaan totesi, ettei työryhmällä ole riittävää yksimielisyyttä jatkovalmisteluun esitettävästä mallista (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:6, s. 51).

Perustuslain toistaiseksi laajimmassa tarkistamishankkeessa ei puututtu vaalijärjestelmää koskeviin perustuslain säännöksiin (Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:8; Perustuslain tarkistamiskomitean mietintö. Oikeusministeriön

LUONNOS

mietintöjä 9/2010; [HE 60/2010 vp](#)), sillä poliittisen suhteellisuuden parantamista vaalijärjestelmässä valmisteltiin tuolloin erikseen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä poliittisen ja alueellisen suhteellisuuden toteutumista eduskuntavaaleissa ja katsonut, että suhteellisuuden entistä parempi toteutuminen voi osaltaan parantaa myös politiikan uskottavuutta ja lisätä kansalaisten kiinnostusta vaaleja kohtaan (PeVM 5/1998 vp, s. 3/II. Ks. myös PeVM 10/1998 vp ja PeVM 11/2010 vp).

Käsitellessään vaalilain muutosta eräiden vaalipiirien yhdistämiseksi ([HE 123/2012 vp](#)) perustuslakivaliokunta totesi, että saadun selvityksen mukaan uudistuksen kohteena olevilla alueilla on useita erilaisia hallinnon aluejaotuksia, joista uusi vaalipiirijako poikkeaa. Valiokunnan mielestä on aiheellista arvioida vaalipiiriäön yhteensopivuutta muun aluejaotuksen kanssa (PeVM 1/2013 vp).

2.1 Vaalilaki

Vuoden 1906 vaalilaissa maa oli jaettu 16 vaalipiiriin, joista yhdestä eli Lapin vaalipiiristä valittiin vain yksi edustaja. Vaalipiirit olivat tuolloin (listassa myös vuoden 1907 vaalien edustajapaikat vaalipiireittäin):

- Uudenmaan läänin vaalipiiri 23 paikkaa (nyk. Uudenmaan vaalipiiri ja Helsingin vaalipiiri)
- Turun läänin eteläinen vaalipiiri 17 paikkaa (nyk. Varsinais-Suomen vaalipiiri)
- Turun läänin pohjoinen vaalipiiri 17 paikkaa (nyk. Satakunnan vaalipiiri)
- Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri 11 paikkaa (nyk. Hämeen vaalipiiri)
- Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri 11 paikkaa (nyk. Pirkanmaan vaalipiiri)
- Viipurin läänin läntinen vaalipiiri 13 paikkaa (nyk. Kaakkois-Suomen vaalipiiri)
- Viipurin läänin itäinen vaalipiiri 17 paikkaa
- Mikkelin läänin vaalipiiri 14 paikkaa (nyk. Kaakkois-Suomen vaalipiiri)
- Kuopion läänin läntinen vaalipiiri 13 paikkaa (nyk. Savo-Karjalan vaalipiiri)
- Kuopion läänin itäinen vaalipiiri 11 paikkaa (nyk. Savo-Karjalan vaalipiiri)
- Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri 12 paikkaa (nyk. Vaasan vaalipiiri)
- Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri 10 paikkaa (nyk. Vaasan vaalipiiri)
- Vaasan läänin itäinen vaalipiiri 11 paikkaa (nyk. Keski-Suomen vaalipiiri)
- Oulun läänin eteläinen vaalipiiri 13 paikkaa (nyk. Oulun vaalipiiri)
- Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri 6 paikkaa (nyk. Oulun vaalipiiri ja Lapin vaalipiirin eteläinen osa)
- Lapin vaalipiiri 1 paikka (nyk. Lapin vaalipiirin pohjoinen osa).

LUONNOS

Vaalipiirit säilyivät muuttumattomina vuoden 1939 eduskuntavaaleihin asti, jolloin Oulun läänin vaalipiirit yhdistettiin sekä perustettiin uusi Lapin läänin vaalipiiri. Vuoden 1945 vaaleissa Viipurin läänin vaalipiirejä ei enää ollut ja perustettiin Kymen läänin läntinen ja itäinen vaalipiiri. Vuoden 1948 vaaleissa Ahvenanmaasta tuli oma vaalipiirinsä ja Kymen läänin vaalipiirit yhdistettiin. Seuraava muutos tuli vuoden 1954 vaaleissa, kun Helsingin vaalipiiri perustettiin. Vuoden 1962 vaaleissa Vaasan läänin vaalipiirit yhdistettiin ja Keski-Suomen läänin vaalipiiri otettiin käyttöön. Vaalipiirien yleisessä kehityksessä on siten tapahtunut suhteellisen vähän muutoksia, vaikkakin kuntarakenteen muutokset ovat usein johtaneet tarkistuksiin. Vaalipiirijako perustui vuodesta 1906 vuoteen 1998 asti lääninjakoon siten, että lääni muodosti vaalipiirin, jollei länniä sen suuruuden vuoksi ollut jaettu kahteen tai useampaan osaan. Lääninhallinnon uudistamisen jälkeen vaalipiirijako on perustunut pääsääntöisesti maakuntajakoon. Viimeisin muutos vaalipiirijakoon, jolloin Kymen vaalipiiri ja Etelä-Savon vaalipiiri yhdistettiin uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi sekä Pohjois-Savon vaalipiiri ja Pohjois-Karjalan vaalipiiri uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi, on ollut voimassa vuoden 2015 eduskuntavaaleista lukien.

Nykyiset vaalipiirit muodostavat oman vaalihallintojakonsa, joka ei sellaisenaan noudata mitään muuta alueellista hallintojakoa. Vaalipiirijakoa lähimpänä on edelleen maakuntajako, joka muodostuu 18 maakunnasta ja Ahvenanmaasta. Nykyisen vaalilain ([714/1998](#)) 5 §:ssä todetaan maan jakaminen vaalipiireihin ”maakuntajaon pohjalta”. Edellisissä eli vuoden 2023 eduskuntavaaleissa edustajapaikat jakautuivat vaalipiireihin seuraavasti:

- Helsingin vaalipiiri (23 paikkaa)
- Uudenmaan vaalipiiri (37 paikkaa)
- Varsinais-Suomen vaalipiiri (17 paikkaa)
- Satakunnan vaalipiiri (8 paikkaa)
- Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri (1 paikka)
- Hämeen vaalipiiri (14 paikkaa)
- Pirkanmaan vaalipiiri (20 paikkaa)
- Kaakkois-Suomen vaalipiiri (15 paikkaa)
- Savo-Karjalan vaalipiiri (15 paikkaa)
- Vaasan vaalipiiri (16 paikkaa)
- Keski-Suomen vaalipiiri (10 paikkaa)
- Oulun vaalipiiri (18 paikkaa)
- Lapin vaalipiiri (6 paikkaa).

Vaalilain 7 §:n mukaan presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa maa on yhtenä vaalipiirinä, mutta näiden vaalien teknisessä toimittamisessa noudatetaan eduskuntavaalien vaalipiirijakoa sen mukaan kuin vaalilaissa erikseen säädetään. Aluevaaleissa vaalipiirinä on hyvinvointialue ja kuntavaaleissa kunta.

LUONNOS

Kansanedustajien paikkojen jaosta vaalipiirien kesken säädetään vaalilain 6 §:ssä. Sen mukaan jako toimitetaan vaalipiirien kesken Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiriä lukuun ottamatta niiden Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella, joilla väestötietojärjestelmän tietojen mukaan on ollut kotikunta Suomessa asianomaisessa vaalipiirissä kuudennen vaalipäivää edeltävän kalenterikuukauden viimeisenä päivänä. Jako, jossa otetaan huomioon vaalivuoden alussa voimaan tulevat kuntajaon muutokset, toimitetaan jakamalla kunkin vaalipiirin Suomen kansalaisten lukumäärä vaalipiirien yhteenlasketulla Suomen kansalaisten lukumäärällä ja kertomalla saatu luku luvulla 199. Kuhunkin vaalipiiriin tulee laskutoimituksen osoittamaa kokonaislukua vastaava paikkamäärä. Jos kaikki paikat eivät tule näin jaetuiksi, loput paikat jaetaan vaalipiirien kesken laskutoimituksen osoittamien lukujen desimaaliosien suuruuden mukaisessa järjestyksessä. Jaon toimittaa valtioneuvosto hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja antamallaan päätöksellä, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

Vuoden 2007 eduskuntavaalitutkimuksessa (Borg, Sami ja Paloheimo, Heikki: Vaalipiirin koon vaikutus vaaliosallistumiseen. Teoksessa Borg, Sami ja Paloheimo, Heikki (toim.): Vaalit yleisdemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007) selvitettiin piilevän vaalipiirin koon vaikutuksia vaaliosallistumiseen. Vaalipiiriä ja siihen perustuvalla vaalipiirien koolla eli vaalipiirien paikkamäärällä on vaikutusta puolueiden ehdokasasetteluun ja kansalaisten äänestyskäyttäytymiseen.

Mainitun tutkimuksen mukaan pienissä vaalipiireissä on vähemmän puolueita ehdolla kuin suurissa vaalipiireissä. Äänestysaktiivisuus on pienissä vaalipiireissä matalampi kuin suurissa vaalipiireissä. Lisäksi pienissä vaalipiireissä on tutkimuksen mukaan enemmän taktista äänestämistä: äänestetään puoluetta ja ehdokasta, jolla arvioidaan olevan hyvät läpimenomahdollisuudet. Pienissä vaalipiireissä on enemmän puolueita, jotka eivät saa vaaleissa yhtään paikkaa. Suurten puolueiden osuus paikoista on pienissä vaalipiireissä paljon suurempi kuin niiden osuus äänistä, joten suhteellisuus toteutuu niissä tältäkin osin huonommin. Nuoret, naiset ja vähemmistöt menestyvät vaaleissa ehdokkaana suhteellisesti huonommin pienissä vaalipiireissä. Äänen vaikuttavuus pienissä vaalipiireissä on heikompi, sillä niissä on enemmän ”hukkaan meneitä” ääniä.

Eduskuntavaalitutkimuksessa 2015 arvioitiin Itä-Suomen vaalipiiriuudistuksen vaikutuksia äänestysaktiivisuuteen. Kyseisessä tutkimuksessa voitiin arvioida vaalipiiriuudistuksen vaikutuksia vasta yksien vaalien perusteella. Vaalipiirien yhdistämisellä näytti olleen se vaikutus, että poliittinen suhteellisuus toteutui paremmin ja kyseisten vaalipiirien alueelta useampi puolue sai edustajan eduskuntaan. Toisaalta ehdokkaiden kampanjakustannukset nousivat, mutta ehdokasasettelussa ei tapahtunut dramaattisia muutoksia. Äänestysaktiivisuus pysyi stabiilina. (Westinen, Jussi ja Borg, Sami: Itä-Suomen vaalipiiriuudistuksen vaikutukset. Teoksessa Grönlund, Kimmo ja Wass, Hanna (toim.): Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Eduskuntavaalitutkimus 2015).

Vaalien suhteellisuuden kannalta olisi sinänsä tavoiteltavaa, että vaalipiirit olisivat toisiinsa nähden väestömäärältään suunnilleen yhtä suuria. Väestön keskittyminen Etelä-Suomeen ja erityisesti pääkaupunkiseudulle merkitsee kuitenkin sitä, että tätä tavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa ilman, että maan muissa osissa vaalipiireistä tulisi alueellisesti erittäin laajoja.

2.2 Vaalipiirien väestöennusteet

Taulukko, jossa on kansanedustajapaikkojen jakautuminen eduskuntavaaleissa 2023 ja Tilastokeskuksen vuoden 2022 väestöennusteen perusteella ennakoitu edustajapaikkojen jakautuminen eduskuntavaaleissa 2027–2035.

LUONNOS

Vaalipiiri	2023	2027 (ennuste)	2031 (ennuste)	2035 (ennuste)
Helsingin vaalipiiri	23	23	24	24
Uudenmaan vaalipiiri	37	38	39	40
Varsinais-Suomen vaalipiiri	17	18	18	18
Satakunnan vaalipiiri	8	8	7	7
Hämeen vaalipiiri	14	13	13	13
Pirkanmaan vaalipiiri	20	20	20	20
Kaakkois-Suomen vaalipiiri	15	14	14	14
Savo-Karjalan vaalipiiri	15	15	15	15
Vaasan vaalipiiri	16	16	15	15
Keski-Suomen vaalipiiri	10	10	10	10
Oulun vaalipiiri	18	18	18	18
Lapin vaalipiiri	6	6	6	6

2.3 Piilevät äänikynnykset

Piilevällä äänikynnyksellä tarkoitetaan sitä laskennallista osuutta vaalipiirissä annetuista äänistä, joka takaa puolueelle tai muulle ehdokkaan asettaneelle ryhmittymälle vähintään yhden edustajanpaikan. Esimerkiksi nykyisin Uudenmaan vaalipiirissä yhteen paikkaan riittää laskennallisesti noin 2,5 prosentin osuus koko vaalipiirissä annetuista äänistä, kun taas Lapin vaalipiirissä ryhmittymän pitää saada noin 14 prosenttia vaalipiirin äänistä saadakseen varmasti eduskuntapaikan.

Vaalipiirien väliset erot piilevän äänikynnyksen korkeudessa alkoivat kasvaa 1970-luvulta lähtien vaalipiirien kokoerojen kasvaessa. Pienimmillään vaalipiirien väliset erot piilevän äänikynnyksen korkeudessa olivat 1950- ja 1960-luvulla. Tuolloin suurimman ja pienimmän vaalipiiri-kohtaisen piilevän äänikynnyksen ero Manner-Suomen vaalipiireissä oli 6–8 prosenttiyksikköä. Sen jälkeen erot ovat kasvaneet. 1980- ja 1990-lukujen eduskuntavaaleissa suurimman ja pienimmän vaalipiiri-kohtaisen piilevän äänikynnyksen ero oli noin yhdeksän prosenttiyksikköä.

Nykyisistä vaalipiireistä korkeimmat laskennalliset piilevät äänikynnykset ovat Lapin (14,29 %), Satakunnan (11,11 %) ja Keski-Suomen (9,09 %) vaalipiirissä, joten laskennallisen piilevän äänikynnyksen ero vaalipiirien välillä on yli kymmenen prosenttiyksikköä.

Piilevän äänikynnyksen merkitystä korostaa myös se, että vaalitutkimuksessa on havaittu selvä yhteys korkean piilevän äänikynnyksen ja matalan äänestysprosentin välillä (ks. (Borg, Sami ja Paloheimo, Heikki: Vaalipiirin koon vaikutus vaaliosallistumiseen. Teoksessa Borg, Sami ja Paloheimo, Heikki (toim.): Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007).

LUONNOS

Alla olevassa taulukossa on vaalipiirin koon mukaisessa järjestyksessä laskennallinen piilevä äänikynnys ja todellinen piilevä äänikynnys vuoden 2023 eduskuntavaaleissa.

Valittavien edustajien määrä	Laskennallinen piilevä äänikynnys	Eduskuntavaaleissa 2023 (suluissa todellinen piilevä äänikynnys eduskuntavaaleissa 2023)
1	50,00	Ahvenanmaa
2	33,33	
3	25,00	
4	20,00	
5	16,67	
6	14,29	Lapin vaalipiiri (12,36 %)
7	12,50	
8	11,11	Satakunnan vaalipiiri (8,48 %)
9	10,00	
10	9,09	Keski-Suomen vaalipiiri (7,57 %)
11	8,33	
12	7,69	
13	7,14	
14	6,67	Hämeen vaalipiiri (5,49 %)
15	6,25	Kaakkois-Suomen (5,10 %) ja Savo-Karjalan (5,43 %) vaalipiirit
16	5,88	Vaasan vaalipiiri (4,80 %)
17	5,56	Varsinais-Suomen vaalipiiri (4,59 %)
18	5,26	Oulun vaalipiiri (4,70 %)
19	5,00	
20	4,76	Pirkanmaan vaalipiiri (4,02 %)
21	4,55	

LUONNOS

22	4,35	
23	4,17	Helsingin vaalipiiri (3,74 %)
24	4,00	
25	3,85	
26	3,70	
27	3,57	
28	3,45	
29	3,33	
30	3,23	
31	3,13	
32	3,03	
33	2,94	
34	2,86	
35	2,78	
36	2,70	
37	2,63	Uudenmaan vaalipiiri (2,37 %)

2.4 Hallinnollisten aluejakojen kehitys

Vaalipiirijakoa on tarkasteltava myös muiden hallinnollisten aluejakojen ja niiden nähtävissä olevan kehityksen kannalta. Tähän viittasi myös perustuslakivaliokunta edellä mainitussa vaalilain muuttamista koskeneessa mietinnössään (PeVM 1/2013 vp).

Perustuslain 122 §:n 1 momentissa säädetään pyrkimyksestä yhteensopiviin aluejaotuksiin hallintoa järjestettäessä. Perustuslain perustelujen mukaan tämä merkitsee vaatimusta välttää monia erilaisia aluejaotuksia valtion alue- ja paikallishallintoa järjestettäessä ([HE 1/1998 vp](#), s. 177/I). Lisäksi perustuslain mainitun momentin mukaisesti aluejaotuksissa on turvattava suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Perustuslakiesityksestä antamassaan mietinnössä perustuslakivaliokunta totesi, että kielelliset olosuhteet voivat merkitä sellaisia erityisiä syitä, joiden vuoksi voidaan poiketa sinänsä yhteensopivista aluejaotuksista (PeVM 10/1998 vp, s. 35).

Valtion aluehallinnon nykyistä edeltävä ja vuoden 2010 alusta voimaan tulleessa uudistuksessa lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten,

LUONNOS

ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtävät koottiin kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita ovat aluehallintovirastot (AVI) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskus).

Vuonna 2023 käynnistetyn valtion aluehallinnon uudistuksen myötä vuoden 2026 alussa aloitti uusi valtakunnallinen virasto, johon keskitettiin lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä ja samalla muodostettiin uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uudistuksessa sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten eli ELY-keskusten ympäristöasioiden vastuualueen eräät tehtävät yhdistettiin. ELY-keskusten jäljelle jäävät tehtävät koottiin elinvoimakeskuksiin. Valtion aluehallinnon uudistuksessa perustettiin 10 elinvoimakeskusta edeltävien 15 ELY-keskuksen pohjalta.

Ahvenanmaalla valtion aluehallintoviranomaisena toimii Ahvenanmaan valtionvirasto.

EU:n aluepolitiikassa noudatetaan ns. NUTS-aluejakoa, joka poikkeaa osittain aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten aluejaoista.

Poliisilla, tullilla, hätäkeskuksilla, puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on omat, toisistaan osittain poikkeavat aluejaot. Nämä jaotukset perustuvat löyhästi maakuntajakoon.

Osassa valtionhallintoa aluejaot ovat poistuneet kokonaan, kun virastoja on yhdistetty ja toimintoja on järjestetty valtakunnallisiksi kokonaisuuksiksi, kuten esimerkiksi Verohallinto.

Maakuntajako on ollut valtion aluehallinnon aluejakojen pohjana. Maakuntia on nykyisin 18. Maakuntajaon historiallisilla perinteillä ja eri alueiden voimakkaalla maakuntaidentiteetillä on vaikutusta maakuntajaon muutosmahdollisuuksien arvioinnissa. Edellä todetun perusteella voidaan kuitenkin todeta, että valtion alue- ja paikallishallinnon aluejaot ja muut hallinnolliset aluejaot eivät enää nykyisin noudata puhtaasti maakuntajakoa.

Itsehallinnolliset hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Suomessa. Hyvinvointialueita on 21, ja ne muodostuvat pääosin maakuntajaon pohjalta. Uudenmaan maakunta on jaettu neljään hyvinvointialueeseen. Helsingin kaupunki vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Jokainen hyvinvointialue kuuluu yhteen yhteistyöalueeseen. Yhteistyöalueita on viisi, ja jokaisella on yksi yliopistollinen sairaala. Samaan yhteistyöalueeseen kuuluvat hyvinvointialueet laativat keskinäisen yhteistyösopimuksen, jossa sovitaan muun muassa hyvinvointialueiden välisestä työnjaosta. Lisäksi kaksikieliset hyvinvointialueet tekevät keskinäisen yhteistyösopimuksen ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa.

2.5 Vaalipiirijärjestelmistä muissa pohjoismaissa

Suomen vaalijärjestelmää uudistettaessa on yleensä kiinnitetty vain vähän huomiota muiden maiden vaalijärjestelmiin. Vertailua muihin maihin on hankaloittanut Suomen erityislaatuinen vaalijärjestelmä, jossa on yhdistetty piirteitä niin puolue- kuin henkilövaalista. Poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden yhteensovittamisongelmia esiintyy kaikissa vaalijärjestelmissä eikä muiden maiden järjestelmistä ole ollut löydettävissä suoria ratkaisumalleja suhteellisuuden parantamiseksi ja alueellisen edustavuuden turvaamiseksi Suomessa.

Vaalijärjestelmät eri maissa perustuvat yleisesti vaalipiirijakoon. Ehdokkaat asetetaan vaalipiireittäin ja äänestäjät antavat äänensä määrättyssä vaalipiirissä. Useiden maiden järjestelmissä vaalitulokset myös lasketaan vaalipiireittäin eli vain yhdellä tasolla. Tällaisissa vaalijärjestelmissä on vaikea turvata samanaikaisesti hyvä alueellinen edustavuus ja poliittinen suhteellisuus

LUONNOS

paikkajaossa. Useissa maissa käytetäänkin vaalitapaa, jossa vaalitulos lasketaan kahdella tai kolmella eri tasolla. Näin tavoitetaan paremmin poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteutuminen. Lisäksi käytössä voi olla lainsäädäntöön perustuvia äänikynnyksiä. Eri maissa käytössä oleva vaalipiirijako ei siten sinänsä kerro vielä siitä, miten suhteellisuus toteutuu vaalijärjestelmässä. Tämä lähtökohta on otettava huomioon seuraavassa, muiden pohjoismaiden vaalipiirijärjestelmiä koskevassa katsauksessa. Katsaus perustuu pääosin parlamentaarisen vaalialueueryhmän loppuraportin liitteenä olevaan kansainväliseen vertailuun (Paloheimo, Heikki: Vaalialueiden käyttö kansanedustuslaitosten vaaleissa. Parlamentaarisen vaalialueueryhmän loppuraportti (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:2), liite 3.

Muiden pohjoismaiden vaalijärjestelmät pohjautuvat ns. tasauspaikkajärjestelmään, jossa osa kansanedustuslaitoksen paikoista jaetaan vaalipiiripaikkoina ja tietty etukäteen määritelty osa valtakunnallisella tasolla ns. tasauspaikkoina. Tasauspaikkajärjestelmässä jaetaan ensin vaalipiiripaikat puolueiden saamien äänimäärien perusteella. Toisessa vaiheessa lasketaan, kuinka paljon eri puolueet saisivat edustajanpaikkoja, jos kaikki paikat jaettaisiin puolueiden valtakunnallisten äänimäärien perusteella. Kolmannessa vaiheessa jaetaan tasauspaikat. Sitä varten lasketaan kullekin puolueelle, kuinka suuri osuus on sen valtakunnallisen tavoitetuloksen ja vaalipiireistä saadun paikkamäärän erotus. Kullekin puolueelle jaetaan tasauspaikkoja tämän erotuksen verran.

2.5.1 Ruotsi

Ruotsissa valtiopäiville (riksdag) valitaan yhteensä 349 edustajaa. Heistä 310 valitaan puolueiden listoilta vaalipiireistä. Loput 39 paikkaa jaetaan tasauspaikkoina. Vaalipiirejä on 29. Vaalipiirijako perustuu läänijakoon (ja maakuntajakoon), joka on säilynyt pääosin muuttumattomana vuodesta 1921. Vaalipiirien koko vaihtelee paljon. Vaalipiireille on osoitettu niin sanottuja vaalipiiripaikkoja eli vähimmäispaikkamäärä, jonka lisäksi vaalipiiristä voi tulla valituksi myös tasauspaikalla. Vaalipiiristä valittavien edustajien määrä siis riippuu vaalituloksesta. Vaalipiirien koot vaihtelevat suuresti. Vuoden 2022 parlamenttivaaleissa suurimmasta vaalipiiristä eli Tukholman läänin vaalipiiristä valittiin 43 edustajaa, joista kolme oli tasauspaikkoja. Pienin vaalipiiri oli Gotlannin vaalipiiri kahdella edustajallaan.

Ruotsissa on ns. listavaalijärjestelmä eli äänestäjällä on yksi ääni, jonka hän antaa vaalipiirissään olevalle puolueen listalle. Äänestäjällä on myös mahdollisuus antaa erityinen henkilöääni. Äänestäjien mahdollisuudet vaikuttaa ehdokkaiden läpimenojärjestykseen puolueen listalla ovat kuitenkin melko rajoitetut.

Saadakseen paikkoja vaalipiiripaikkojen jaossa puolueen on saatava vähintään neljä prosenttia koko maan hyväksytyistä äänistä tai vähintään 12 prosenttia vaalipiirin äänistä. Saadakseen tasauspaikkoja puolueen on saatava vähintään neljä prosenttia koko maan hyväksytyistä äänistä.

Ruotsin hallitusmuodon (Regeringsform) 3 luku sisältää perussäännökset vaalijärjestelmästä. Luvun 5 §:n mukaan valtakunta on jaettu valtiopäivävaaleja varten vaalipiireihin. Vaalipiirien määrästä ei ole säännöksiä perustuslain tasolla. Hallitusmuodon 3 luvun 6 §:ssä säädetään paikkojen jaosta vaalipiirien kesken ja tasauspaikoista. Luvun 7 § sääntelee äänikynnyksiä. Nämä säännökset säilyivät pääosin ennallaan vuonna 2010 toteutetussa laajahkossa perustuslakiuudistuksessa (Lag 2010:1408).

LUONNOS

2.5.2 Norja

Norjan suurkäräjille (storting) valitaan yhteensä 169 edustajaa. Vaalipiirejä on 19, ja vaalipiirijako vastaa Norjan maakuntajakoa. Vaalipiirien koko (vaalipiirin paikkamäärä) vaihtelee kolmen ja 16 paikan välillä. Tuloslaskennan ensimmäisessä vaiheessa vaalipiireistä valitaan yhteensä 150 kansanedustajaa. Loput 19 paikkaa jaetaan tasauspaikkoina siten, että jokaisesta vaalipiiristä valitaan kansankäräjille yksi kansanedustaja. Saadakseen tasauspaikkoja puolueen on saatava vähintään neljä prosenttia koko maan hyväksytyistä äänistä. Norjan käyttämä tasauspaikkajärjestelmä lähtee siis siitä, että järjestelmä ei saa tuoda vaihtelua vaalipiiristä valittavien kansanedustajien lukumäärään.

Norjan perustuslaissa (Kongeriget Norges Grundlov, 1814) on melko seikkaperäiset säännökset vaalijärjestelmästä. Perustuslain 57 artiklan mukaan valtakunta on jaettu 19 vaalipiiriin. Lisäksi perustuslaissa säädetään mm. paikkojen jakautumisesta vaalipiirien kesken, tasauspaikoista ja vaaliliittojen kiellosta.

2.5.3 Tanska

Tanskan kansankäräjille (folketing) valitaan yhteensä 179 kansanedustajaa. Grönlannista ja Färsaarilta valitaan kummastakin kaksi edustajaa. Muualta Tanskasta valitaan siten 175 edustajaa. Näistä 135 on niin sanottuja vaalipiiripaikkoja. Vaalipiirien kokonaispaikkamäärien laskemisessa otetaan huomioon sekä vaalipiirin asukasmäärä, vaalipiirin äänioikeutettujen lukumäärä että vaalipiirin pinta-ala. Vaalien toimittamista varten maa on jaettu kolmeen vaalialueeseen: Kööpenhaminan seutu, Etelä-Tanska sekä Pohjois- ja Keski-Juutinmaa. Nämä alueet jakautuvat kymmeneen vaalipiiriin, jotka puolestaan jakautuvat vielä yhteensä 92 piiriin. Viimeksi mainituilla pienillä piireillä ei ole merkitystä paikkajaon kannalta, ainoastaan ehdokkaiden asettamisessa, äänestämisessä ja vaalihallinnossa. Vaalipiiripaikkojen jälkeen jäävät 40 paikkaa ovat tasauspaikkoja. Ne jaetaan puolueille kolmella eri vaalialueella siten, että paikat lopulta sijoituvat perusvaalipiireihin.

Tanskassa puolue on oikeutettu osallistumaan tasauspaikkojen jakoon vain, jos se täyttää jonkin seuraavista ehdoista: a) puolue on saanut vaalipiiripaikan ainakin yhdessä vaalipiirissä, b) puolue on saanut ainakin kahdella vaalialueella äänimäärän, joka oikeuttaa yhteen paikkaan, c) puolue on saanut vähintään kaksi prosenttia koko maan hyväksytyistä äänistä.

Tanskan perustuslaissa (Danmarks Riges Grundlov, 1953) ei ole nimenomaisia säännöksiä vaalipiireistä.

2.5.4 Islanti.

Islannin kansanedustuslaitokseen (Althingi) valitaan 63 kansanedustajaa. Yhteensä 54 kansanedustajaa valitaan niin sanotuista vaalipiiripaikoista, joista edustajat valitaan d'Hondtin menetelmää käyttäen. Yhdeksän paikkaa täytetään tasauspaikkoina. Voidakseen osallistua tasauspaikkojen jakoon puolueen on saatava vähintään viisi prosenttia hyväksytyistä äänistä. Tasauspaikkojen jakoa varten puolueille lasketaan d'Hondtin menetelmällä uudet vertausluvut puolueiden valtakunnallisten äänimäärien perusteella. Vertauslukusarjan kärjestä poistetaan ensin kultakin puolueelta niin monta vertauslukua kuin puolue sai vaalipiiripaikkoja. Sen jälkeen yhdeksän tasauspaikkaa täytetään suurimpien jäljellä olevien vertauslukujen perusteella.

LUONNOS

2.6 Nykytilan arviointi

Perustuslain muuttamisessa on aina kyse valtiojärjestyksen keskeisiin kysymyksiin liittyvästä ratkaisusta. Vaalijärjestelmän perusteet kuuluvat tällaisiin perustuslaissa säädettyihin asioihin. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään asettanut perustuslain muuttamiselle yleisesti reunaehdoja, joiden mukaan perustuslain muuttamiseen tulee suhtautua pidättyvästi (PeVM 5/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on mm. korostanut, että mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta. Perustuslain muutokset edellyttävät siten aina laajaan poliittiseen yhteisymmärrykseen pohjautuvaa valmistelua.

Vaalipiirijakoon vuonna 2012 tehdyn muutoksen myötä vaalipiirien määrä on nykyisin 12 eli perustuslain edellyttämä vähimmäismäärä. Nykyisen perustuslain 25 §:n asettamissa reunaehdoissa ei vaalipiirien yhdistäminen enää ole mahdollista, ellei samalla jotain vaalipiiriä jaeta kahdeksi eri vaalipiiriksi. Nykyisissä vaalipiireissä on edelleen poliittisen suhteellisuuden kannalta korkeahkoja piileviä äänikynnyksiä. Näin on erityisesti Lapin, Satakunnan ja Keski-Suomen vaalipiireissä. Vaalipiiriäön muuttamisen tarvetta ei siten voida sulkea pois näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa.

Vaalipiirijako on vaalijärjestelmän kannalta siinä määrin keskeinen asia, että perustuslaissa on edelleen syytä säätää vaalipiirien enimmäis- ja vähimmäismäärästä yksiselitteisinä lukumäärinä. Vaihtoehtoisesti olisi ajateltavissa, että perustuslaissa ei säädettäisi lukumääräisiä kriteerejä, vaan asetettaisiin vaalipiirijärjestelmälle laadullisia vaatimuksia poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteuttamiseksi. Tällöin vaalipiirien kulloinenkin lukumäärä jäisi ehkä joustavamman tulkintakäytännön varaan, mikä ei olisi vaalipiiriäön keskeisen merkityksen kannalta asianmukaista. Ennakollinen selvyys perustuslain asettamista reunaehdoista puoltaa lukumääräisten rajojen säilyttämistä perustuslaissa. Muiden pohjoismaiden perustuslakisääntelystä ei ole löydettävissä yhtenäistä mallia, sillä säännökset Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa vaihtelevat tältä osin. Vain Norjassa vaalipiirien lukumäärästä säädetään perustuslaissa nimenomaisesti.

Vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismäärän asettamisessa on otettava huomioon se, ettei vaalipiirijako ole pelkästään vaalitekkinen ratkaisu, vaan sillä on yhteys myös alueelliseen identiteettiin ja alueen edustajien toimintaedellytyksiin esimerkiksi edunvalvonnassa. Vaalipiirien pohjautuminen maakuntajakoon on siten edelleen perusteltua. Maakuntajako on edelleen myös yleisesti hallinnollisia aluejakoja yhdistävä tekijä.

Jos vaalipiirien lukumäärä asettuisi kovin alhaiseksi, merkitsisi se maantieteellisesti erittäin laajoja vaalipiirejä. Laajat vaalipiirit aiheuttaisivat ongelmia paitsi alueellisen edustavuuden kannalta, myös kansanedustajaehdokkaiden käytännön vaalityön kannalta. Sähköinen viestintä sekä kampanjointi verkossa ja sosiaalisessa mediassa ovat muuttaneet vaalityön luonnetta valtakunnallisemmaksi, mutta vaalityön kytkeytymisellä vaalipiirin maantieteelliseen alueeseen on edelleen merkitystä. Vaalijärjestelmässämme keskeistä on tasapaino poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden välillä. Nykyiseen vaalipiirien lukumäärään nähden merkittävästi vähäisempi vaalipiirien määrä muuttaisi vaalijärjestelmän sisältöä olennaisella tavalla ja edellyttäisi siten perusteellisempaa harkintaa.

Vaalipiiriäön tarkoitus on kuitenkin jakaa maa vaalipiireihin kansalaisten mukaan eli sen mukaan, missä kansalaiset asuvat. Alueellinen edustavuus tuleekin nähdä kansalaisten edustavuutena eikä karttoihin perustuvan maantieteellisen alueen edustavuutena. Eduskuntaan valitut kansanedustajat edustajat vaalipiirinsä kansalaisia, eivät vaalipiiriä sinänsä.

LUONNOS

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että perustuslain 25 §:n 2 momentissa säädettäisiin vaalipiirien vähimmäismääräksi yhdeksän ja enimmäismääräksi viisitoista. Tämän lisäksi Ahvenanmaan maakunta muodostaisi edelleen oman vaalipiirinsä.

Vaalipiiriin tulee turvata poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteutuminen. Suomen kaltaisessa, maantieteellisesti alueeltaan laajassa maassa vaalipiirien vähimmäismäärä ei voi asettua nykyiseen vaalipiirien lukumäärään nähden merkittävästi pienemmäksi ilman että alueellinen edustavuus heikkenee ja vaalijärjestelmän sisältö muuttuu olennaisella tavalla. Perustuslaissa asetettavan vaalipiirien vähimmäismäärän on turvattava riittävällä tavalla alueellisen edustavuuden säilyminen. Yhdeksän vaalipiiriin alarajan voidaan katsoa toteuttavan tämän vaatimuksen.

Vaalipiirien enimmäismäärällä on puolestaan turvattu vaalien poliittista suhteellisuutta siten, että enimmäismäärää enempää ja siten pienempiä vaalipiirejä, joissa suhteellinen vaalitapa toteutuisi huonosti, ei voitaisi perustaa.

Suhteellisuuden parantamiseksi edelleen olisi mahdollista harkita nykyisen vaalipiiriin tarkistamista korkeahkon piilevän äänikynnyksen vaalipiirejä yhdistämällä. Ylärajan ollessa enemmän kuin nykyinen vaalipiirien määrä, olisi mahdollista myös esimerkiksi suurimman vaalipiiriin jakamisen ilman muita muutoksia vaalipiireihin.

Tässä ehdotuksessa vaalipiirien enimmäismääräksi ehdotetaan viisitoista vaalipiiriä, jolloin lainsäätäjällä olisi jatkossa samankokoinen liikkumavara kuin nykyisinkin. Asettamalla perustuslaissa vaalipiirien enimmäismäärä viiteentoista voidaan edelleen turvata siltä osin poliittisen edustavuuden riittävä toteutuminen. Vuosina 2010–2025 valtion aluehallintoviranomaisina toimi viisitoista Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskusta (ELY-keskus) ja sitä ennen vuosina 1997–2009 viisitoista Työ- ja elinkeinokeskusta (TE-keskus). Viittätoista aluetta voidaan näin ollen pitää perusteltuna enimmäismääränä aluejaotuksen osalta.

Ehdotettu vähimmäis- ja enimmäismäärä säilyttäisivät nykyisen vaalijärjestelmän olennaiset piirteet ennallaan. Perustuslaissa asetetut reunaehdot vaalipiiriin merkitsisivät myös sitä, että maakuntajako voitaisiin säilyttää vaalipiiriin pääasiallisena pohjana. Vaalipiiriin on otettava myös huomioon alueiden kielelliset olosuhteet (vrt. esim. PeVL 21/2009 vp).

Vaalipiirien suuret kokoerot aiheuttavat lähtökohtaisesti eroja myös vaalipiirien piilevissä äänikynnyksissä. Vaalipiirien väestömäärien samansuuruisuus ja piilevien äänikynnysten asettuminen täysin samalle tasolle ei ole nykyisessä vaalipiirijärjestelmässä toteuttamiskelpoinen tavoite, sillä se edellyttäisi poikkeuksellisen laajoja vaalipiirejä. Äänikynnysten vaihteluväli vaalipiireittäin ei kuitenkaan saisi muodostua kohtuuttoman suureksi. On arvioitavissa, että poliittinen suhteellisuus ei toteudu parhaalla mahdollisella tavalla, jos piilevä äänikynnys lähenee kymmentä prosenttia. Yli kymmenen prosenttiyksikön ero vaalipiirien välillä piilevässä äänikynnyksessä merkitsee jo eriarvoisuutta äänestäjien välillä eri vaalipiireissä.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

Kansanvaltaisuus

LUONNOS

Perustuslain 2 §:n 1 momentin mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Säännös osoittaa, että Suomen valtiosääntö perustuu edustukselliseen demokratiaan. Oikeus äänestää valtiollisissa vaaleissa onkin rajattu perusoikeutena Suomen kansalaisille perustuslain 14 §:n 1 momentin mukaisesti. Valtiovallan sisältö määrittyy muun muassa perustuslain 3 §:ssä säädettyjen valtiollisten tehtävien jaon perusteella.

Perustuslain 2 §:n 2 momentin mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Säännöksellä on yhteys 14 §:n 4 momentin ja 20 §:n 2 momentin perusoikeussäännöksiin, joissa säädetään julkisen vallan tehtävästä edistää yksilön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Esityksellä ei olisi vaikutuksia edustuksellisen demokratian peruseriaatteisiin. Ehdotetulla muutoksella mahdollistettaisiin sellaisen vaalipiirin yhdistäminen, jossa piilevä äänikynnys on korkea, toiseen vaalipiiriin. Tämä voisi vaikuttaa myönteisesti äänestysaktiivisuuteen ja sitä kautta yksilön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

Vaikutukset vaalijärjestelmään

Nykyisen perustuslain 25 §:n 2 momentissa säädetty vaihteluväli vaalipiirien lukumäärälle on kahdestatoista kahdeksantoista. Esityksen mukaan se olisi yhdeksästä viiteentoista.

Esitys säilyttäisi nykyisen vaalijärjestelmän olennaiset piirteet ennallaan. Tarkoituksena on ottaa vaalipiirijaossa huomioon alueilla tapahtunut väestökehitys. Lainsäätäjän nykyinen harkintavalta vaalipiirijaon muutoksissa säilyisi ennallaan.

Enimmäismäärän asettaminen viiteentoista mahdollistaisi sen, että nykyisiä vaalipiirejä voitaisiin jakaa ilman että samalla yhdistettäisiin joitakin vaalipiirejä. Esimerkiksi Uudenmaan vaalipiirin jakaminen olisi mahdollista. Uudenmaan vaalipiiri on kertaalleen jaettu vuonna 1954, kun Helsingin vaalipiiri perustettiin.

Esityksessä ehdotettu vaalipiirien vähimmäismäärä sallisi esimerkiksi Lapin, Satakunnan ja Keski-Suomen vaalipiirin yhdistämisen joihinkin toisiin vaalipiireihin.

Vaalipiirien yhdistäminen ja vaalipiirien määrän asettuminen vähimmäismäärään tai sen lähelle kasvattaisi vaalipiirin maantieteellistä alaa, jolla on alueellista edustavuutta heikentävä vaikutus ja vaikutuksia ehdokkaiden vaalikampanjointimahdollisuuksiin. Toisaalta poliittinen edustavuus toteutuisi paremmin.

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien kansalaisten samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia kansalaisille. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42—43). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on vakiintuneesti korostettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 1/2006 vp, s. 2/I, PeVL 59/2002 vp, s. 2/II).

LUONNOS

Korkeat piilevät äänikynnykset asettavat eri vaalipiireissä äänestävät erilaiseen asemaan joutuessa asuinpaikasta. Piilevän äänikynnyksen alentaminen yhdistämällä vaalipiirejä vaikuttaisi äänestäjien yhdenvertaisuuteen siten, että äänen vaikutukset suhteellisuuteen tasaantuisivat. Ehdokkaiden keskinäinen yhdenvertaisuus toteutuisi sitä paremmin, mitä samankaltaisempi piilevä äänikynnys eri vaalipiireissä olisi.

Ehdotuksella ei kuitenkaan olisi suoria vaikutuksia nykyisiin vaalipiireihin. Muutokset vaalipiirien määrään ja kokoon voitaisiin tehdä muuttamalla vaalilakia.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuttavana lausuntopalvelu.fi-palvelussa xx.xx.2026-....

5 Säännöskohtaiset perustelut

25 §. Eduskuntavaalien toimittaminen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eduskuntavaaleja varten maa jaettaisiin Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään yhdeksään ja enintään viiteentoista vaalipiiriin. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaentoista vaalipiiriin.

Sanottu ehdotus ei koskisi Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiriä, joka muodostaisi lisäksi edelleen oman vaalipiirinsä yhden kansanedustajan valitsemista varten.

Pykälän esitöiden mukaan 2 momentin tarkoituksena on sellainen vaalipiirijako, joka kokonaisuutena täyttää 1 momentissa asetetun vaalien suhteellisuuden vaatimuksen ja takaa vaalijärjestelmän samankaltaisen toiminnan koko maassa. Vaalipiiriin tulee turvata poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen edustavuuden toteutuminen (HE 1/1998 vp, s. 81).

Perustuslaissa säädettävän vaalipiirien vähimmäismäärän on turvattava riittävällä tavalla alueellisen edustavuuden säilyminen. Yhdeksän vaalipiiriin alarajan voidaan katsoa toteuttavan tämän vaatimuksen. Vaalipiirien enimmäismäärällä on puolestaan turvattu vaalien poliittista suhteellisuutta siten, että enimmäismäärää enempää ja siten pienempiä vaalipiirejä, joissa suhteellinen vaalitapa toteutuisi huonosti, ei voitaisi perustaa.

Vaalipiiriin konkreettinen toteutuminen jäisi nykytilan mukaisesti lainsäätäjän harkittavaksi. Voimassa olevan vaalilain 5 §:n mukaan eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta vaalipiireihin. Lainsäätäjän tulee ottaa vaalipiiriin toisaalta huomioon 1 momentissa edellytetty suhteellisuusvaatimus kuin myös alueellisen edustavuuden turvaaminen.

Ehdotettu vähimmäis- ja enimmäismäärä säilyttäisi nykyisen vaalijärjestelmän olennaiset piirteet ennallaan. Ehdotuksella ei ole tarkoitus tehdä mitään muita muutoksia vaalijärjestelmään. Perustuslaissa asetetut reunaehdot vaalipiiriin merkitsisivät myös sitä, että maakuntajako voitaisiin säilyttää vaalipiiriin pääasiallisena pohjana.

6 Voimaantulo

Lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on tullut hyväksytyksi ensimmäisillä vuoden 2027 eduskuntavaalien jälkeisillä valtiopäivillä.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Koska lakiehdotus koskee perustuslain muuttamista, se on käsiteltävä perustuslain 73 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Perustuslain 73 §:n 1 momentin mukaan ehdotus perustuslain muuttamisesta tai perustuslakiin tehtävästä rajatusta poikkeuksesta on ensin äänten enemmistöllä hyväksyttävä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin. Tämän jälkeen ehdotus on hyväksyttävä asiasisällöltään muuttamattomana täysistunnossa päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut, että perustuslain muutostarpeita arvioitaessa lähtökohdaksi on otettava ajatus perustuslain suhteellisesta pysyvyydestä. Perustuslain asemaan valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana ei sovi, että siihen kohdistuu jatkuvia muutoksia. Perustuslain muuttamiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Perustuslain muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella eikä muutenkaan niin, että hankkeet olisivat omiaan heikentämään valtiosäännön perusratkaisujen vakautta tai perustuslain asemaa valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana. Toisaalta on pidettävä huolta siitä, että perustuslaki antaa oikean kuvan valtiollisen vallankäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista. Perustuslain mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta (PeVM 4/2018 vp, s. 3, PeVM 10/2006 vp, s. 2–3, PeVM 5/2005 vp, s. 2/1).

Eduskuntavaaleihin liittyvää suhteellisuusongelmaa, joka johtuu korkeasta äänikynnyksestä pienimmissä vaalipiireissä ja äänikynnyksen suuresta vaihtelusta eri kokoisten vaalipiirien kesken, on pyritty ratkaisemaan jo kauan. Poliittisen suhteellisuuden ja alueellisen suhteellisuuden toteuttaminen ovat vaalijärjestelmän ominaisuuksien näkökulmasta toisiinsa nähden ristiriitaisia tavoitteita. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut suhteellisuuden toteutumista eduskuntavaaleissa siten, että poliittisen suhteellisuuden voidaan sanoa toteutuvan vaalipiirien kokoerojen vuoksi eri tavoin ja pienissä vaalipiireissä huonosti. Nykyinen vaalijärjestelmä toteuttaa alueellista suhteellisuutta poliittisen suhteellisuuden kustannuksella (PeVM 11/2010 vp).

Euroopan ihmissoikeussopimuksen (Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, SopS 18–19/1990) ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artiklan määräyksen mukaan korkeat sopimuspuolet sitoutuvat järjestämään kohtuullisin väliajoin vapaat ja salaiset vaalit olosuhteissa, jotka takaavat kansalaisten vapaan mielipiteen ilmaisun lainsäädäntöelintä valittaessa. Tulkintakäytännössään Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että sopimusvaltioilla on laaja harkintamarginaali vaalijärjestelmän suhteen ja ettei sanotusta artiklasta johdu velvoitteita minkään tietynlaisen vaalijärjestelmän soveltamiseen (ks. esim. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisut Mathieu-Mohin & Clerfayt v. Belgia 2.3.1987 kappale 54 ja Mugemangango v. Belgia, 10.7.2020, kappale 68).

Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7-8/1976, KP-sopimus) 25 artiklan määräyksen mukaan jokaisella kansalaisella tulee olla oikeus ja mahdollisuus ilman minkäänlaista tämän yleissopimuksen 2 artiklassa mainittua erottelua ja ilman

LUONNOS

kohtuuttomia rajoituksia: a) ottaa osaa yleisten asioiden hoitoon välittömästi tai vapaasti valittujen edustajien kautta; b) äänestää ja tulla valituksi määräaikaissa ja rehellisissä vaaleissa, jotka perustuvat yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen ja salaiseen äänestykseen, joka takaa valitsijoiden tahdon vapaan ilmentymisen; c) päästä periaatteessa yhdenvertaisina maansa julkisiin virkoihin. Ihmisoikeuskomitea, jonka tehtävänä on valvoa KP-sopimuksen noudattamista, on yleiskommentissaan numero 25 (CCPR/C/21/Rev.1/Add.7) katsonut, ettei artiklasta johdu velvoitetta minkään tietyn vaalijärjestelmän soveltamiseen, kunhan vaalijärjestelmä ei ole ristiriidassa artiklassa turvattuihin oikeuksiin, muun muassa yhtäläiseen äänioikeuteen nähden.

Euroopan neuvoston alainen Venetsian toimikunta on hyvien vaalikäytäntöjen koonnoksessa todennut, että yhtäläisen äänioikeuden (equal suffrage) edellytys on äänen yhtäläinen painoarvo (equal voting power), johon sisältyy edustajapaikkojen tasapuolista jakautumista vaalipiireihin. Vaalipiirien saamat edustajapaikat tulee jakaa selkein perustein ja läpinäkyvällä tavalla. Vaalipiirijaon tulisi, milloin mahdollista, mukailla muita hallinnollisia rajoja (Venice Commission: Code of Good Practice in Electoral Matters. Guidelines and Explanatory Report, CDL-AD(2002)23), ks. myös Venetsian toimikunnan raportti Report on Constituency Delineation and Seat Allocation CDL-AD(2017)034, kohdat 109 ja 128.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LUONNOS

Lakiehdotus

Laki

Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* Suomen perustuslain 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

25 §

Eduskuntavaalien toimittaminen

Eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään yhdeksään ja enintään viiteentoista vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaa lisäksi oman vaalipiirinsä yhden kansanedustajan valitsemista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

oikeusministeri Leena Meri

Laki

Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan Suomen perustuslain 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Eduskuntavaalien toimittaminen

Eduskuntavaalien toimittaminen

Eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaantoista vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaa lisäksi oman vaalipiirinsä yhden kansanedustajan valitsemista varten.

Eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään *yhdeksään* ja enintään *viiteentoista* vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaa lisäksi oman vaalipiirinsä yhden kansanedustajan valitsemista varten.